

mnienia z podróży Aleksandra Czekanowskiego na rzece Olenok w 1875 roku (I wydanie książkowe, z krytycznym komentarzem).

Warunki kryzysowe w kraju w 2009 r. zawężyły obszar działalności Komisji, głównie ze względu na trudności finansowe Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” (nie zorganizowano przygotowanych już sesji o Polakach w Azji Centralnej i o Polakach w Harbinie).

Posiedzenia Komisji odbywały się jednak regularnie. Przedstawiono na nich 12 referatów i jeden komunikat naukowy. Uczestniczyli w nich specjaliści z Polski (między innymi Warszawa, Łódź, Wrocław, Kielce, Lublin, Toruń) i z Federacji Rosyjskiej (Moskwa, Jakuck, Ułan-Ude, Omsk). Goście z Rosji prezentowali następującą tematykę: S.A. Mulina — badania nad działalnością Polaków w Syberii Zachodniej, E.T. Siemionow — nagrobki katolickie na dawnym cmentarzu przy Zakładach Nerczyńskich, K. Takasajewa — kultura współczesna Jakucji). Referaty członków i gości Komisji z Polski w dużym stopniu związane były z omówieniem twórczości Józefa Kowalewskiego — filomaty i orientalisty (J. Tulisow i M.T. Żuk). Z. Strzyżewska analizowała informacje o uczonych w łagrach stalinowskich na podstawie wspomnień S. Wawrzyńczaka, a ponadto przedstawiła wyniki poszukiwań militariów z kolekcji J.H. Dąbrowskiego, zrabowanych w 1832 r. J. Schiller omówiła działalność A.L. Błoka, profesora prawa rosyjskiego na Uniwersytecie Warszawskim. Inne referaty dotyczyły polskich studiów muzyki autochtonicznych ludów Syberii (K. Kondracka) i działalności naukowej i gospodarczej M. Jankowskiego na Dalekim Wschodzie (J. Gruszczyński).

Wspomniano o kilku referatach poświęconych Józefowi Kowalewskiemu. Nagrobek (zniszczony) wybitnego orientalisty odnalazł na Powązkach w Warszawie M.T. Żuk, sekretarz Komisji. Kasa im. Mianowskiego zdecydowała się wesprzeć jego renowację. Ostatecznie 17 XI 2009 r. odrestaurowany pomnik został uroczystie odsłonięty. Obecni byli przedstawiciele instytucji sprawczych oraz sekretarz Ambasady Federacji Rosyjskiej w Warszawie.

Należy dodać, iż ukazała się, pod redakcją prof. J. Supadego, książka pt. *Lekarze polscy na Syberii od XVII do XX wieku*, Łódź 2008, stanowiąca pokłosie rok wcześniej zorganizowanej międzynarodowej konferencji naukowej, podczas której wystąpili z referatami członkowie Komisji oraz Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN (T. Brzeziński, A. Kuczyński, R. Meisner, J. Trynkowski, Z. Wójcik).

Zbigniew J. Wójcik

Międzynarodowa konferencja „Wacław Sieroszewski (1858–1945). Zesłaniec — etnograf — literat — polityk”. Związki polsko-jakuckie. Tradycja i współczesność

Z okazji 150. rocznicy urodzin Wacława Sieroszewskiego, wybitnego badacza kultury Jakutów, literata i działacza niepodległościowego, Ośrodek Badań Wschodnich Uniwersytetu Wrocławskiego, działający w strukturach Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej tejże uczelni, zorganizował w dniach 3–5 grudnia 2010 r. konferencję naukową. Jej celem było uczczenie pamięci i dziedzictwa tego wybitnego badacza kultury, o którym

do dzisiaj ukazują się różne opracowania w Kraju Sacha (Jakucji). Odbывała się ona w „Domu Polonii” w Pułtusku, należącym do Zarządu Krajowego „Wspólnoty Polskiej”, słynącym z tradycyjnej polskiej gościnności i zarządzanym wówczas przez Alicję Walczak, która jak zawsze z wielką starannością i przyjaźnią zajmowała się swoimi gośćmi dyskretnie acz skutecznie.

Wkład Polaków w badania jakuckiej kultury (którym Sieroszewski poświęcił 12 lat zesłania) został uhonorowany wzniesieniem w Jakucku pomnika poświęconego polskim zesłańcom-badaczom ziemi jakuckiej i kultury jej autochtonicznych etnosów. Inicjatorem tej konferencji, mieszczącej się w cyklu przedsięwzięć dotyczących różnych aspektów polskiego dziedzictwa na Syberii, był wspomniany już Ośrodek Badań Wschodnich Uniwersytetu Wrocławskiego, a współorganizatorami Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk oraz Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”.

W druku informacyjno-programowym omawianej konferencji, rozesyłanym do różnych ośrodków naukowych w kraju i Federacji Rosyjskiej, podkreślono, iż jej zorganizowanie odpowiada na aktualne zapotrzebowanie na popularyzację wieloaspektowych związków polsko-syberyjskich, odnoszących się do kwestii naukowych, społecznych, kulturalnych, ekonomicznych oraz politycznych, podejmowanych coraz częściej przez ośrodki naukowe Federacji Rosyjskiej, zwłaszcza z jej syberyjskiej części. Ich wyraźną egzemplifikacją z zakresu etnograficznych badań prowadzonych przez Polaków nad autochtonicznymi grupami etnicznymi wielkiej Syberii jest właśnie postać W. Sieroszewskiego

Propozycja organizatorów spotkała się z dużym zainteresowaniem krajowych i zagranicznych (Federacja Rosyjska, Wielka Brytania) ośrodków naukowych. Na szczególne podkreślenie zasługuje przybycie na obrady gości z dalekiej Jakucji, reprezentujących władze rządowe Republiki Sacha (Jakucji) oraz placówki naukowe tego kraju. Przez udział referentów różnych specjalności — antropologów kultury, etnologów, geografów, historyków, językoznawców, historyków literatury, politologów, religioznawców czy socjologów zakres merytoryczny konferencji objął wiele aspektów życia i pracy Sieroszewskiego oraz związków polsko-jakuckich.

Sprawy organizacyjne tej ciekawej i bogatej w faktografię konferencji nie były najważniejsze. Przede wszystkim należy zauważyć, że referenci, wnikając w rozległą i różnorodną biografię W. Sieroszewskiego, odnieśli się do zagadnień etnograficznych, literackich i politycznych. W rozważaniach tych odczuwało się daleko posunięty obiektywizm i zrozumienie faktów. W tym szkicowym i z konieczności fragmentarycznym ujęciu informującym o konferencji nie można pominąć tego, że jej uczestnikami była rodzina W. Sieroszewskiego. Goście z Jakucji, odnosząc się do niej z wielką atencją, czuli się zaszczytni osobistym poznanieniem antenatów wybitnego badacza ich kraju i kultury jego narodu.

Była to pierwsza, a zarazem jak dotąd jedyna tak wieloaspektowa konferencja poświęcona W. Sieroszewskiemu, a jej zwieńczeniem będzie obszerny tom zawierający teksty referatów. Obradom towarzyszyła wystawa portretów polskich badaczy Syberii, namalowanych przez Paulinę Kopestyńską, absolwentkę Akademii Sztuk Pięknych im. Surikowa w Moskwie. Była też prezentacja filmu *W kraju szamanów* w reżyserii Jadwigi Nowakowskiej (TVP), goście z Jakucji zaprezentowali oryginalne dokumenty związane z pobytem W. Sieroszewskiego, A. Szymańskiego, M. Witaszewskiego i innych polskich zesłańców w ich kraju.

Znaczący wkład Polaków w badania etnoprzyrodnicze w Jakucji stanowi istotny wątek polskiego dziedzictwa we współczesnej tendencji do globalizacji. Oddany tej idei Ośrodek Badań Wschodnich, inicjator prezentowanej konferencji, zorganizował już siedem podobnych międzynarodowych spotkań oraz zadbał, by referaty na nich wygłoszone zostały opublikowane. Czy ta tradycja zostanie podtrzymana w nowej strukturze Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu? Zobaczymy!

Antoni Kuczyński